

Polja moči

Varnost na kmetiji ni samoumevna

Dr. Nataša Dernovšček Hafner,
univ. dipl. psih.,
ZRC SAZU, DMI

Kmetijstvo spada med najzahtevnejše in hkrati najbolj nevarne dejavnosti, saj so ljudje, ki kmetujejo, pri svojem delu vsakodnevno izpostavljeni številnim tveganjem. Delo s traktorji, stroji, živalmi, na strmih terenih in v vseh vremenskih razmerah od kmetov in kmetic zahteva veliko znanja, izkušenj in previdnosti.

Statistike in raziskave kažejo, da se v Sloveniji vsako leto na kmetijah zgodi veliko delovnih nesreč. Mnoge med njimi imajo hude posledice za ponesrečenega, njegovo družino in celotno družbo.

Raziskave kažejo, da se ravno hujše oblike nesreč v pomembno večjem deležu dogodijo kmetom (29,4 %) kot ljudem z drugim zaposlitvenim statusom (5,4 %).

Posebej zaskrbljujoče je dejstvo, da se razlogi za številne nesreče ponavljajo in bi jih bilo mogoče preprečiti z večjo ozaveščenostjo, uporabo ustreznih opreme ter boljšim zavedanjem o pomenu varnosti pri delu.

Dejansko število nezgod, ki se zgodijo na kmetijskih gospodarstvih, je podcenjeno, saj uradne evidence beležijo le nesreče pri delu pri ljudeh, ki so vključeni v socialno zavarovanje (njihovo število se zmanjšuje), na kmetijah pa v svojem prostem času ali po upokožitvi dela še veliko ljudi, tudi tisti brez socialnega zavarovanja, katerih nesreče pri delu take evidence ne vodijo.

NAJPOGOSTEJŠE DELOVNE NESREČE NA KMETIJAH

Med najpogostejšimi vzroki nesreč v kmetijstvu je še vedno rokovanje s traktorji in kmetijskimi stroji. Prevrčanje traktorjev je eden glavnih razlogov za smrtno poškodbe na slovenskih kmetijah. Posebej nevarno je delo na strmih in razgibanih terenih, kjer lahko pride do zdrsa ali prevrnitve vozila. K nevarnosti pogosto prispevajo tudi starejši traktorji brez ustreznih zaščitnih lokov ali kabin.

Veliko poškodb povzročijo tudi kardanske gredi. Če zašči-

Kmetje in kmetice pogosto delajo od zgodnjih jutranjih ur do poznega večera, posebej v času setve, košnje ali spravila pridelkov. Takrat je prisoten tudi velik časovni pritisk zaradi vremena in sezonskih opravil.

Ko človek opravlja vsak dan isto delo, lahko hitro postane manj pozoren. Poleg tega pogosto razvije občutek, da se zaradi dolgoletnih izkušenj in dobrega poznavanja dela nesreča njemu ne more zgoditi. Prav takšna pretirana samozavest in občutek navidezne varnosti sta lahko zelo varljiva.

Mnogo nesreč se zgodi pri rutinskih opravilih, ki jih je posameznik opravil že nešteto krat.

Pomemben dejavnik tveganja je tudi starost. Slovensko kmečko prebivalstvo je vse starejše. Čeprav imajo bogate izkušnje in veliko praktičnega znanja, se s staranjem zmanjšujejo telesna moč, hitrost odzivanja in stabilnost pri delu.

tni pokrovi niso nameščeni ali so poškodovani, lahko vrteči se deli v trenutku zagrabijo oblačila ali dele telesa. Posledice so pogosto zelo hude. Prav zato strokovnjaki že vrsto let opozarjajo, da zaščitnih naprav nikoli ne smemo odstranjevati, tudi če se zdi delo zaradi tega nekoliko počasnejše ali manj udobno.

Pogoste so tudi nesreče pri delu z živalmi. Govedo, konji in prašiči so močne in nepredvidljive živali. Posebno previdnost zahtevajo biki ter krave po telitvi, saj se lahko zaradi zaščitniškega nagona nenadno odzovejo. Do poškodb prihaja predvsem zaradi nepremišljenega približevanja živalim, njihovega nepravilnega privezovanja ali dela v neustrezno urejenih hlevih.

Velik problem kmečkih gospodarstev predstavljajo tudi padci. Ti se dogajajo pri delu na senikih, lestvah, strehah, v sadovnjakih in vinogradih. Pogosto so vzrok mokra ali spolzka tla, slaba osvetlitev, neprimerna delovna oprema (npr. obutev) ter zasilna delovna sredstva.

UTRUJENOST IN RUTINA – SKRITA SOVRAŽNIKA

Raziskave opozarjajo, da k nesrečam pogosto ne vodi ena sama velika napaka, temveč kombinacija utrujenosti, naglice in rutine.

PREVENTIVA REŠUJE ŽIVLJENJA

Strokovnjaki poudarjajo, da je mogoče veliko nesreč preprečiti z razmeroma preprostimi ukrepi. Prvi korak je redno vzdrževanje strojev in opreme. Traktorji, priključki in delovni stroji morajo biti tehnično brezhibni, zaščitni pokrovi pa vedno nameščeni.

Pomembna je tudi uporaba osebne varovalne opreme. Delovni čevlji z nehrsečim podplatom, zaščitne rokavice, očala in zaščita sluha niso nepotreben strošek, ampak osnovna zaščita pred poškodbami. Pri delu v gozdu ali z motorno žago je uporaba ustrezne zaščitne opreme nujna.

Posebno pozornost je treba nameniti varnemu delu na strmih terenih. Pri vožnji s traktorjem je pomembno prilaganje hitrosti, pravilna uporaba priključkov in poznavanje terena. Nikoli ne smemo precenjevati svojih sposobnosti ali zmogljivosti stroja.

Pomembno vlogo ima tudi dobra organizacija dela. Kmetje in kmetice pogosto želijo v kratkem času opraviti čim več dela, vendar prav hitenje povečuje možnost napak. Redni odmori, dovolj tekočine in primeren počitek so pomemben del varnega dela.

VARNOST KOT DEL VZGOJE

Na slovenskih kmetijah pri delu pogosto sodelujejo vsi družinski člani, tudi otroci. Prav zato je pomembno, da mlajše generacije že zgodaj razvijejo spoštovanje do varnosti pri delu. Otroci lahko pomagajo pri lažjih opravilih, vendar morajo odrasli vedno presoditi, katera dela so primerna njihovi starosti in sposobnostim.

Otrokom ne smemo dovoliti vožnje v traktorski kabini, upravljanja traktorjev ali drugih nevarnih strojev. Prav tako jih ne smemo puščati brez nadzora v bližini delujočih strojev ali živali. Vzgoja za varnost se začne z zgledom odraslih. Če otroci vidijo, da starši uporabljajo zaščitno opremo in ravnajo previdno, bodo takšen odnos do dela prevzeli tudi sami.

VARNOST NI OVIRA, AMPAK NALOŽBA

Mnogi ljudje, ki kmetujejo, varnostne ukrepe še vedno dojemajo kot dodatno breme ali izgubo časa. Toda vsaka nesreča lahko pomeni dolgotrajno zdravljenje, izgubo delovne sposobnosti, denarne težave in veliko psihološko breme za družino. Posledice nesreč pogosto občuti celotna kmetija, pa tudi širša skupnost.

Prav zato strokovnjaki poudarjajo, da varnost ni ovira pri delu, ampak naložba v prihodnost.

Že nekaj minut, namenjenih pregledu stroja, čiščenju delovnega prostora ali razmisleku o varnem načinu dela, lahko prepreči nesrečo z dolgotrajnimi posledicami.

Ozavestiti moramo, da nobeno delo ni tako nujno, da bi zaradi njega ogrozili varnost ali celo življenje.

Sandra Čeh,
85
hektarov obdelovalnih površin

NLB Agro
Vsaka kmetija
si zasluži
prilagojeno
ponudbo
financiranja.

Individualna
OBRAVNAVA

NLB

Številke so pomembne. **A še pomembneje je razumeti, kaj stoji za njimi.** Naši svetovalci najprej prisluhnejo vašim načrtom in potrebam in nato pripravijo prilagojeno finančno rešitev, ki podpira rast in razvoj vaše kmetije.
www.nlb.si/agro